

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Wales Audit Office / Swyddfa Archwilio Cymru

Dyddiad: 7 Mehefin 2012
Ein cyf: HVT/1645/fgb/hcj
Tudalen: 1 o 3

24 Cathedral Road / Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 20 320500
Fax / Ffacs: 029 20 320600
Email / Epost: wales@wao.gov.uk
www.wao.gov.uk

Mr Darren Millar AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

Arwygl Darren

GWASANAETHAU MAMOLAETH YNG NGHYMURU - Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM GYNNYDD

Efallai y byddwch yn cofio i mi addo rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus (y Pwyllgor) am wasanaethau mamolaeth yng Nghymru, yn dilyn cwblhau gwaith archwilio lleol mewn byrddau iechyd gan Swyddfa Archwilio Cymru. Rhydd yr atodiad amgaaedig y wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed gan GIG Cymru o ran mynd i'r afael â'r pryderon a nodwyd gan ein gwaith archwilio cynharach, a chan y Pwyllgor yn y trydydd Cynulliad. Er budd aelodau presennol y Pwyllgor, efallai y bydd y gronoleg fras ganlynol o gymorth:

Ym mis Mehefin 2009, cyhoeddodd Swyddfa Archwilio Cymru adroddiad cenedlaethol, sef *Gwasanaethau Mamolaeth yng Nghymru*. Daeth yr adroddiad hwn i'r casgliad, er bod y rhan fwyaf o ferched yng Nghymru yn fodlon ar y cyfan ar y gwasanaethau a gawsant, bod arferion mewn gwasanaethau mamolaeth ledled Cymru yn amrywio'n annerbyniol, ac nad oedd gwybodaeth am berfformiad na gwybodaeth ariannol yn cael ei chasglu'n dda na'i defnyddio'n dda.

Ym mis Tachwedd 2009, casglodd y Pwyllgor dystiolaeth gan Lywodraeth Cymru a chyhoeddodd ei adroddiad ei hun, sef yr *Adroddiad Interim ar Wasanaethau Mamolaeth* ym mis Chwefror 2010. Ym mis Chwefror 2011, cafodd y pwyllgor ragor o dystiolaeth gan Lywodraeth Cymru ar y cynnydd a oedd yn cael ei wneud yn genedlaethol ac yn lleol i wella gwasanaethau mamolaeth. Yn dilyn y sesiwn dystiolaeth hon, cyflwynodd y Pwyllgor gwestiynau ysgrifenedig ychwanegol i'r Swyddog Cyfrifyddu ar y pryd; a ymatebodd yn ysgrifenedig ym mis Mawrth 2011. Ni chafodd y Pwyllgor blaenorol y cyfle i ystyried yr ymateb cyn diwedd y trydydd Cynulliad.

Dyddiad: 7 Mehefin 2012
Ein cyf: HVT1645/fgb/hcj
Tudalen: 2 o

Cyn i'r Pwyllgor ddychwelyd at y pwnc hwn ym mis Chwefror 2011, roeddwn eisoes wedi penderfynu gwneud gwaith archwilio dilynol ar wasanaethau mamolaeth. Yn ystod gwanwyn a haf 2011, ystyriodd Swyddfa Archwilio Cymru a allai byrddau iechyd lleol ddangos gwelliannau o ran y modd y câi gwasanaethau mamolaeth eu cynllunio a'u darparu mewn ymateb i'r materion allweddol a nodwyd yn ein gwaith cynharach ni a'r Pwyllgor. Dylwn dynnu sylw at y ffaith bod ein gwaith dilynol yn cynnwys cadarnhau ar lefel gymharol uchel y cynnydd a gaiff ei wneud gan fyrddau iechyd ac oherwydd hyn roedd ei gwmpas a'i gynnwys yn fwy cyfyngedig na'r gwaith a oedd yn sail i adroddiad archwilio 2009. Er bod yr atodiad i'r llythyr hwn yn defnyddio canfyddiadau ein gwaith dilynol yn bennaf, rwyf wedi ceisio ehangu cwmpas y briffiad i'r Pwyllgor drwy hefyd ddefnyddio tystiolaeth bellach o ddogfennau a chyfweliadau a roddwyd i ni gan Lywodraeth Cymru, yn ogystal â chanfyddiadau o asesiadau blynyddol Cronfa Risg Cymru o wasanaethau mamolaeth.

Fy nghasgliad cyffredinol i, ers mis Mehefin 2009, yw bod rhywfaint o gynnydd wedi'i wneud ym mhob maes a gwmpaswyd gan fy argymhellion blaenorol i a'r Pwyllgor. Fodd bynnag, mae angen cyflymu'r cynnydd hwn, yn arbennig i fynd i'r afael â'r heriau sy'n dal i fodoli mewn perthynas â gostwng cyfraddau toriadau Cesaraidd, gwella capasiti gwasanaethau newyddenedigol a gweithredu fframwaith cadarn ar gyfer rheoli a monitro perfformiad a gefnogir gan systemau TG effeithlon.

Deuthum i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:

- ceir bellach fframwaith strategol cliriach ar gyfer gwasanaethau mamolaeth a gwell gwybodaeth i gynllunio gwasanaethau yn seiliedig arni, er nad yw'n glir eto i ba raddau y mae'r datblygiadau hyn yn llywio gwelliannau mewn gwasanaethau;
- er bod byrddau iechyd yn nodi eu bod yn gallu ymdopi â'r galw, nid yw rhai ohonynt yn cyrraedd y lefelau staffio a argymhellir o hyd, ac ni allai'r rhan fwyaf ddarparu'r dystiolaeth fod staff wedi cael yr hyfforddiant gorfodol angenrheidiol;
- er gwaethaf y ffaith bod adroddiadau blaenorol wedi amlygu problemau, mae gwasanaethau newyddenedigol yng Nghymru yn methu â chyrraedd eu targedau perthnasol o hyd, a hyd yma nid oes cynlluniau clir i wella'r gwasanaeth hwn;
- er bod agweddau allweddol ar y gwasanaethau a ddarperir, fel gwasanaethau cynenedigol, wedi gwella, mae cyfraddau'r toriadau Cesaraidd yn parhau i fod yn uchel.

Rhydd yr atodiad amgaeedig friffiad mwy llawn ar ein canfyddiadau. Er bod ein gwaith wedi nodi rhywfaint o gynnydd a gwelliannau mewn gwasanaethau mamolaeth, mae hefyd wedi dangos bod cryn heriau'n bodoli o hyd. Efallai yr hoffai'r Pwyllgor ystyried a ddylai gymryd rhagor o dystiolaeth gan gynrychiolwyr Llywodraeth Cymru a'r Byrddau Iechyd i gael sicrwydd eu bod yn cymryd y camau gweithredu angenrheidiol i wella gwasanaethau mamolaeth ymhellach. Gallai fod o gymorth i'r Pwyllgor ystyried pa

Dyddiad: 7 Mehefin 2012
Ein cyf: HVT1645/fgb/hcj
Tudalen: 3 o

gamau gweithredu pellach yr hoffai eu cymryd ar y cyd â'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc. Mae'r pwyllgor olaf o'r rhain yn ystyried y cynnydd y mae Llywodraeth Cymru wedi'i wneud o ran gweithredu ar argymhellion adroddiad y Pwyllgor Iechyd, Lles a Llywodraeth Leol blaenorol *Ymchwiliad i Ofal Newyddenedigol yng Nghymru*. Am y rheswm hwn, rwyf hefyd wedi anfon copi o'r llythyr hwn at gadeiryddion y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc.

In gywir

HUW VAUGHAN THOMAS
ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

Yn amgaaedig:

Atodiad: Papur briffio ar y cynnydd a wnaed o ran gwella gwasanaethau mamolaeth yng Nghymru